

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem • Monošter, 21. marca 2024 • Leto 34, št. 12

stran 2

SPOMINSKA PLAKETA AVGUSTA PAVLA AGICI HOLECZ

»GE SAM PANONSKI ČLOVEK«
stran 4

KAK LEKO OŠTANEMO ZDRAVI PO 60. LETI?
stran 5

DOSTAKAJ NEJ OSTALO
stran 8

SPOMINSKA PLAKETA AVGUSTA PAVLA AGICI HOLECZ

Ob 176. obletnici revolucije in osvobodilnega boja v letih 1848/49 je skupščina Železne županije 14. marca organizirala spominsko slovesnost in podelitev odlikovanj v kraju Vasegerszeg. Med gosti so bili javne osebnosti iz županije in nagrajenci, ki so dosegli izjemne rezultate v svojih poklicih.

Na začetku slovesnosti sta prisotne pozdravila József Németh, župan mesta

lokalne slovenske skupnosti in slovenskega jezikovnega izobraževanja. Odlikuje se po predanosti in zavzetosti za ohranjanje slovenskih šeg in običajev. Nagrajenka je ravnateljica števanovske dvojezične osnovne šole od leta 2007. Vse od takrat se zavzema za vzdrževanje šole, zagotavljanje njenega nemotenega delovanja in nadaljnega strokovnega dela na ustrezni ravni.

Ravnateljica šole je kot strokovna vodja sodelovala pri usklajevanju številnih učbenikov in delovnih zvezkov za slovenski jezik v okviru razvijanja nacionalnega kurikulumu.

Pri ohranjanju slovenskega jezika in kulture

skrbi za delovanje šolskih krožkov, organizira družabne prireditve, njena projektna dejavnost pa je večplastna. Kot so še zapisali v utemeljitvi, je odločilna njena aktivna družbena vloga kot stabilne članice slovenske narodne skupnosti.

Vasegerszeg, in László Majthényi, predsednik skupščine Železne županije. Čestitala sta nagrajencem za dosežke in se jim zahvalila za delovanje, s katerim bogatijo javno življenje v svojem in širšem okolju.

Na slovesnosti so izročili priznanja zaslužnim osebam iz Železne županije za izjemne dosežke na različnih področjih, kot so kultura, znanost, novinarstvo, javna uprava, zdravstvo, šport, socialna oskrba, kmetijstvo, turizem in gospodarstvo. Na narodnostnem področju je

za priznanje spominska plaketa Avgusta Pavla občni zbor Državne slovenske samouprave predlagal ravnateljico Dvojezične osnovne šole in vrtca Števanovci, predsednico lokalne Slovenske narodnostne samouprave ter članico skupščine Državne slovenske samouprave Agico Holecz za njeno vsestransko in dolgoletno delo pri ohranjanju slovenske kulture in uvajanju dvojezične narodnostne vzgoje in praktičnega izobraževanja v Števanovcih.

Agica Holecz že desetletja skrbi za razvoj

Agica Holecz je 14. marca na Vasegerszegu od predsednika skupščine Železne županije prevzela ugledno priznanje.

Prejemniki županijskih priznanj

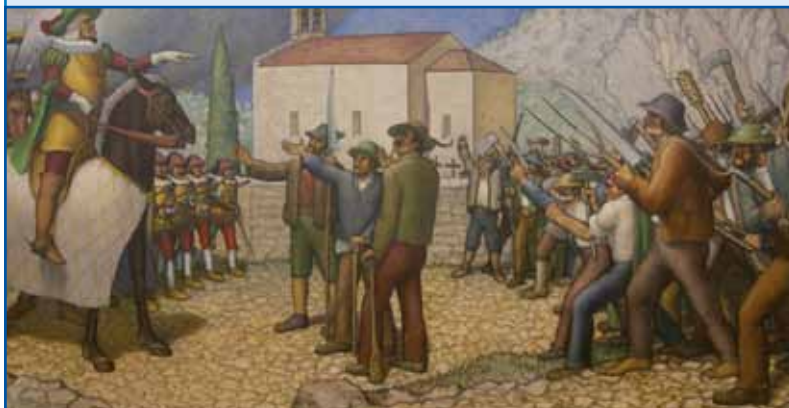
Slovesnosti se je v imenu predlagatelja organizacije udeležil Karel Holec, predsednik Državne slovenske samouprave, dogodek sta počastili tudi slovenska parlamentarna zagovornica Erika Koleč Kiss in generalna konzulka Republike Slovenije v Monostru Dubravka Šekoranja.

Nagrajenki iskreno čestitamo in ji želimo vse dobro tudi v imenu uredništva časopisa Porabje.

nvn

Pod Srebrnim brejgom ...

... so se eške pavri zdignoli. V nauvi štrajk so šli, vse njim je više prišlo. Tak so skrak lidi v bejli kaputaj (doktori) staupili. Padarge tak štrajkajo, kak se tau dela. Tak, ka ne delajo. Če bi pavri tak štrajkali, tau niške vpamet nej bi vzeu. Kmetovge se po staroj šegi na traktore gorsedejo pa poštuje dojzapejrajo. Tak pri nji ne moremo od klasičnoga štrajka gučati. Od nji demonstracije dugo, dugo korenje majo. Prejk 500 lejt nazaj segajo, gda so se prauti svojim gospaudom gorzdignoli, krv je v potokaj tekla. Tisti stari časi so svoje mesto v šörkoj kulturi daubili. V nautaj se od toga spejva, literatura je puna pisanja od baugi pavrov, filmi so se od velki bojn pavrov prauti gospodi delali. Gnes pa inda so se pavri zavolo pejnež, zavolo vrejdnosti svojga dela gorzdigavali. Razloček med gnes pa inda se dun leko najde. Gnes se tau konkurenca zove. V Evropsko unijo pa s tejm v Slovenijo preveč fala pšenica pa vse drugo pride. Zavolo toga je paversko delo vse menje vrejdno. Razloček med zdaj pa inda leko tüdi v tejm se najde, ka inda so do svoje pravice krvavo škeli priti, gnes se takše več ne godi. Depa se takše tö leko zgodi?

Vrkar je namalano, kak aj bi se kmečki (pavarski) punt kaulak Tolmina začno. Zavolo velki bojn, stere so nebesko dosta koštale, je Monarhiji več pejnež trbelo. S tejm so nauve pa rejsan nejnornalno viske porcije na pleča pavrom zvezali. Do krvavoga bitja je prišlo. Spotkar na kejpi leko vidimo, ka paver gnes naredi. Na traktor si sede pa v Ljubljani kaulak parlamenta se gor pa doj vozi. Gnešnje brige pavrov so malo ovakše, kak smo tau pri njivi stari dejdekovi vidli. Depa, za vsaj krij se »bojnati« trbej.

Štrajki vsej farb so včasi kaj dobrega lidam na »barikadaj« prinesli, večkrat pa je tau zamanjsko delo bilau. Doktorge v bejli kaputaj že dva mejseca štrajkajo, pri lidaj več enoga grama simpatije nemajo. Pri pavraj tau malo ovak vögleda. Na konci koncov zvekšoga skur vsi so inda iz paverski držin vöprišli. Dobro, najdejo se takši, steri se korijo, ka njim od paverske demonstracije s traktorami avtone »dojbremzajo«.

Iz aktualni štrajkov se nauvi škejo skotiti. Tak se že obečava, ka do eške drugi s štrajkami začnoli, aj se vidi, ka uni tö živejo. V vsem tejm »za« pa »prauti« se velko politično štrikanje leko najde. Ja, v tejm nisterni asek vidijo. Sprtolejt de pod Srebrnim brejgom eške vnaugo vrauče nej osolane župe zaküjala.

Miki Roš

Krū, šteroga »pravi lidgé« talajo z drügimi

Štirge moški. Vkupno jim je, ka so (bili) vsi doma iz gorički Križevce. Vkupno jim je tau tō, ka so se je etak ali ovak tek-nile veuke bojne ali sodačije. Če bi pa tau nej dojšlo, so tē štirge moški v rodi: Peter Kutoš je v prvoj svetovnoj bojni avstro-ogrski rosag brano v Galiciji, njegvomi nečaki Gezi Bačiči starejšomi se je dosta nevole zgaudio med drügov morijov, vnük Geza Bačič mlajši pa je biu vrli sodak Jugoslovanske ljudske armade. Slejdnji v redej je Štefan Kardoš, pisatel, šteri kak orožje nūca svojo pero.

V naši novinaj ste že večkrat leko šteli o knjigaj »Geza bači pripovejda«, štere sta za lanjski božič vōdala Slovenska zveza in Drüstvo za humanistična pitanja Argo. V tej je Štefan Kardoš dojspiso zgodbe svojoga strica Geze Bačiča, v šteraj pripauvednik guči o sodački lejtaj dejdeka, očē in sebē.

13. marciuša smo leko najgir porabski bralci v razstavnom prostori varaškoga Slovenskoga doma v živo tō leko srečali »Geza bačina«, Štefana Kardoša in urednika knjižne zbirke Med Rabov in Mürov Francina Justa. Od glavne urednice novin Porabje Nikolette Vajda-Nagy smo že na začetki literarnoga večera zvōdali, ka je najlūbša porabska rejč strica Geze »posanca«, un pa je cujdau, ka sploj te, gda je puna z dobrim vinom. Predsednica drüstva Argo Simona Cizar je povōdala, ka njena organizacija že osem lejt pomaga vōdavati knige za porabske bralce, za štere že 26 lejt uspešno skrbi Franci Just.

Urednik zbirke je publiki v porabskoj domanjoj rejči gučo. (Za tau ga moremo ejsktra povaliti, vej pa vejmo, ka je doma z ov kraj Müre.) O sa-

moj zbirki je tapravo, ka je za njau pisalo že dosta erični slovenski pisatelov, najvejšo veseldje pa je prej tau, ka so vōprišle knige trej domanji,

»Naše knige so obrnjene v domanjo rejč, vej pa porabski Slovenci na velki poštišjejo svoj materni gezik,« je v Varaši pravo urednik Franci Just. Poslušala sta ga »zapisovalec« Štefan Kardoš in »pripovejdnik« Geza Bačič.

porabski avtorov tō.

Na takši večeraj je šega, ka se gorštē iz knjig, štere se nutpokažejo. V Monoštri je najoprvim Lilla Bugán interpretērala tisti tau romana, v šterom je pisatel Kardoš dojspiso, kak so se začnile pripravlati tē knige. Sodelavka Slovenske zveze je štela v slovenskom knjižnom geziki, sogovorniki pri stoli pa so se po domanje pogučavali – tau je cejlak normalno, vej pa vsakša kniga v zbirki vōpride v bejdvej rečaj. In vrnau tak se je naraudo tē roman tō: Štefan je prej Gezi obečo, ka se njegve knige dojobrnejo na njemi tak fejt lūbi porabski gezik.

Štefan Kardoš je oprvim v svojoj križevskoj, goričkoj domanjoj rejči piso, sledik pa je knige prestavo v slovenski knjižni gezik. Nika maloga je na prekmurskom originali »vōpopravo« Dušan Mukič, ka bi pisanje cejlak v gorenjesenčarskom guči bilau in bi ga bralci tejm bole razmili. Tak je bila ta kniga »dvakrat dojobrnjena«, original pa prej v kišti čaka na dramatizacijo.

Pisatel Kardoš je v Monoštri tapravo, ka je bilau tē zgodbe že mujs dojspisati, ka bi se ovak pomalek vse zgibile. Z Gezanom sta se prej dosta

štūkala, ka aj nutpride v knige pa ka nej, vej je stric po dūši zgodovinar, nečak pa po meštiriji pisatel. Kak smo od

Med najgir bralcami smo srečali (z leve) predsednico drüstva Argo Simono Cizar, predsednico Slovenske zveze Andreo Kovács in slovensko generalno konzulko Dubravko Šekoranja tō.

Francina Justa čüli, v romani leko vsakši preštē spomine na indašnje čase preminaučoga stoletja, gda so se na zemljevidi najšli eške takši rosagi, šteri gnes več davnik nega.

Spoznamo pa leko križevske posebnēže tō, lidi, šteri se špajsko ponašajo ali čüdne dele delajo. Pisatel Štefan je tapravo, ka so bili njini Križevci pred stau lejtimi veuka vesnica z bogatov zgodovi-

nov, med drügim so evangeličanom dali dosta erični dūhovnikov. Pripovejdnik Geza je cujdau: če je bila Roma zo-zidana na sedem bregaj, te ležijo Križevci na ausmaj. Inda svejta so prej na vsakšom vreji meli svoj »pevski zbor«, ka se Gezi tō fejt pozna, vej pa má v repertoari trnok dosta slovenski, vogrski pa drügi naut. Od toga pa, ka so se v Križevcaj podje sploj radi bíli (»zdrav šport«), leko trnok dosta štemo v tej nauvi knjigaj.

Kakše so te pripovejsti, smo navzauči čüli na literarnom večeri. Edne tale romana so po domanje gorprešteli Dušan Mukič, Gyöngyi Bajzek in Marijana Sukič (slejdnja v žmanoj sakalauvskej rejči). Poslušali smo zgodbo o staroj materi Geze, štera je eške blagajnika soboškoga fabrikanta Hartnera v red vzela, mlade

ki cūgeu na piciklini vlačiti.

Vse kaj takšoga čaka bralce nauvi knjig Štefana Kardoša, šteri je med delom daubo čütenje, ka majo lidgé o stari cajtaj ovaške izkušnje, kak pa tau v zgodovinski knjigaj piše. Tū moremo ovaditi, ka je stric Geza eden veuki živi leksikon za indašnje čase, tak je na predstavitvi tō dosta zgodovinski podatkov vōstrauso z rokava. Spomin pa má ranč tak strašnoga: doj je spiso, kak je vōgledo rusoški sodak, šteroga je v Križevcaj vūdo gnauk, v pautretjom leti starosti.

Prauti konci zadvečerka je Franci Just raztomačo, ka se v knjigaj ne guči samo o sodački vrlinaj, liki o občečlovečaj tō. Stari oča Peti Kutoš je strici Gezi gnauk povōdo edno pel-do o krüji, šteroga trbej talati: »Če do falata krüja prideš pa bi se ž njim sto skriti pred drügimi, ka bi ga sam zo, tau nikdar ne napravi. Raztala-ti ga moreš med kamerade, ovak de tau do smrti za tebov ojdlo.«

Takše čedne tanače o tivarištvi, solidarnosti in pomaganji Geza nosi s sebov, je povōdo urednik, zatok pa je takši kak hindujski krau Janaka – »pravi človek«. In tačas, ka mamo takše lidi, ne smejmo enjati senjati, je s Kardošovo mislijo zaključo Franci Just.

Na konci večera se je stric Geza – malo za hejc – žaurdjo, ka sta urednika ništerne njegve zgodbe vōnjala, ka je nej sto, tisto sta pa nutrik djala. Tau je venak nej takša baja, smo si brodili, nika more ostati za naslednji roman tō. Vej pa – kak smo tisti den čüli v Varaši – se že nalečüje 27. kniga v zbirki Med Rabov in Mürov.

-dm-
foto Silva Eöry

PREKMURJE

Vodovod

V Rogašovcaj so preminauči keden pripravili novinarsko konferenco, na steroj so spregučali o tom, ka se je zgotovo projekt nadgradnje vodovodnoga sistema B, v stero-ga je bilau vključenih dvanajst prekmurskih občin, v glavnom z Goričkoga. Po zaključki projekta de zdaj skor 93 procentov prebivalcov tej občin melo priliko, ka se priključijo na javno vodovodno omrežje, je povedo Rihard Peurača, župan Občine Rogašovci, stera je bila vodilna občina toga fontoškoga regijskoga projekta.

Pogodbena vrednost del je brez davka na dodano vrednost (DDV) znašala neka več kak 27,5 milijona evronov, samo ka se je vsevküper zavolo podražitev zdignilo za 4,4 milijona evronov, tak ka je vküper z v DDV-jom bilau ponücanih 38,1 milijona evronov. Najveksi tau penez je prišo iz Evropske unije, iz kohezijskoga sklada, pa od slovenskoga rosaga, 3,9 milijona evronov pa so cujdale občine. V prvi tau gradnje vodovodnoga omrežja so bile vključene občine Tišina, Puconci, Beltinci pa Mestna občine Murska Sobota, gé je bilau napravljenih približno 67,6 kilometrov vsej vodovnih cevi, v drugom tali pa so bile vključene ške občine Rogašovci, Cankova, Moravske Toplice, Šalovci, Kuzma, Gornji Petrovci, Grad in Hodoš, gé je bilau potegnjenih 127 kilometrov vodovodnih cevi. Pauleg toga je bilau zozidanih ške 14 nauvih zidin, nadgradili pa so ške 33 obstoječih črpališčih in 14 vodohranov.

Vodovod sistema B je zdaj po dolžini omrežja (več kak 1200 kilometrov) med petimi največšimi v Sloveniji. S tem projektom so skor vsem lidam v dvanajstih občinaj omogaučili, ka pridejo do pitne vode. Dela pa jim ške nede sfalilo, vej pa de trbelo ške zriktati nauve in rezervne vodne vire, stere de trbelo zaščititi in pripraviti takšo vodau, stera de v skladi z nauvim standardi kakovosti pitne vode.

Silva Eöry

Endre Göntér - dobitnik nagrade György Zala (2. tau)

»GE SAM PANONSKI ČLOVEK«

Kak smo že preminauči keden napisali, Endre Göntér že od malih naug trnok rad mala pa farba kejppe. Kak slikar se je začno samostojno nutpokazati sredi 70. let preminaučoga

Endre z ženo Cvetko pred svojimi kejpji, steri so bili razstavljeni v soboški galeriji.

stoletja: »Istina gé, ka se s slikarstvom spravlam že več kak 50 lejt. Je pa v glavnom tak gé, ka se odzivam na tisto, ka je aktualno, tak kak je nej dugo toga nazaj bila epidemija koronavirusa, stera je čista vöminila naš žitek. Furt gledam, ka se okauli mene godi pa probam tau spraviti na slikarsko platno. Sploy sam rad gé, če lidge razmejo tisto, ka sam njim steu povedati. Rad opozarjam na tisto, ka brodim, ka je nej dobro na svejti. En moj profesor je pravo, ka leko slikaš, ka škeš. Če te lidge vzemejo, si njihov, če nej, pa leko ške furt dale delaš. Vseeno sam veseli, če mi lidge povejo, ka se njim moji kejpji vidijo, te eno zadovolstvo čütim.«

Sogovornik je biu leta 1976 med ustanoviteli skupine slikarov in grafikov Grupa 676. Od tistoga mau naprej se je s slikarstvom (različne tehnike na platni pa oglje in pastel na papejri) začno ške bole intenzivno spravlati. Leta 1987 je biu sprejeti v Zvezo društev slovenskih likovnih umetnikov, od leta 1992 pa je ške član Društva likovnih umetnikov Prekmurja in Prlekije: »Leko povem, ka sam meu furt kakše papere v žepki pa sam si te kaj skicejro ali nariso na

njih. Po tistom, ka sam prišo domau iz službe sam šau tau kejpjat. Večkrat se je zgauldilo, ka je žena prišla v atelje pa mi je pravla, naj don den spat, vej pa je vöra že štiri zrankoma.

Zdaj že takši bejli posvejti gestej, ka nega razlike, če delaš podnevi ali ponoči, tak ka me je te delo nutri potegnolo in sam nej brodo na tau, kelko je vöra. Zdaj, ka sam že v penziji, je ovak, vej pa se leko že ob 10. vöri cujspravim k kejpjanji

kejppe. Te jih moreš ške prebrati in napraviti tak, ka ma razstava rep pa glavau. Na toj zadnji razstavi v Lendavi sam probo lidam približati kovidni cajt. Dva kejpja na konci sta mela naslov Aleluja, se pravi gorstaneje. Lidge so včasi razmeli, ka je kovid šau mimo, pa ka je zdaj pred nami nauvo gorstaneje, nauvi žitek. Tak ka nejde samo za tau, ka kejppe postaviš na steno, liki je fontoško tüdi sporočilo, stero škeš dati lidam,« je povedo sogovornik, pri sterom se v njegovih delih furt vidi, ka ga najbolje vleče panonska ravnica, vej pa skor nega kejpja, v sterom se tau ne bi vidlo ali čütilo: »Ge sam panonski človek, živem na ravnici, zatau nemrem ges bregov kejpjati. Mordje je furt lepo, ali me ne vleče. Ta naša nižina, tau ka se zrankoma zbidiš pa deš vö in pred sebov vidiš nekšo svobodo, tau je moje. Délibáb (fata morgana) sam sicer nikdar nej vido v naravi, samo tau odslikavo na nebi, stera te

več. Ali so jih Törki vničili pa zažgali ali pa so kakše druge nevole bile. Ivan Zelko je označó té kraje in napiso je ške, gé so približno bili. Med njimi je tüdi Devečer, vesnica, stera je bila pauleg Murske Sobote, med Martjanci in Moravskimi Toplicami. In ges sam šau na vsa ta mesta, gé so té vesnice inda svejta bile pa jih probam občütiti in spraviti na platno. Nej je tak enostavno rediti té kejppe, ali tau me vseeno tak mantra, ka bi rad napravo ene fele spomenik tem zgüblenim krajom. Ne vem, kelko kejpov mo leko napravo, vüпам, ka bar deset ali ške kaj več.«

Pauleg samostojnih razstav večkrat sodelüvle na skupinskih. Ena od tej je vsakšo leto tüdi razstava, stero pripravijo po mednarodni likovni koloniji v Monoštri. Na tau kolonijo sploy rad odi, »zatau ka so v Porabji rejsan trnok dobri lidge pa se tam furt dobro počütimmo vsi, steri pridemo. Csaba Kollár, steri je lovec, me je že večkrat pelo na teren in sam si dostakrat z domanjimi lidmi pogučavo. Tüdi v Lipi se trnok dobro počütimmo. Tak ka kejppe te rejsan tak lepau, z düšo napravimo in brodim, ka je tau že eno takšo bogastvo, stero smo püstili tam.«

Fontoški tau varaške likovne kolonije je biu dugoletni predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök, stero ga na žalost nega več med nami. »Zdaj leko povem eno anekdoto. Joži je furt steu, ka njemi te, gda sam kejp že skor zgotovo, dam en mali čopič, ka on te malo ške potegne po tom kejpji. Eno leto pa je malo preveč potegno z eno zeleno farbo, tak ka se je tau redno vidlo. Malo njemi je žmetno bilau zavolo toga. Ge pa sam se nej preveč čemeriu, liki sam te té kejp popravo kelko se je dalo,« je na konci ške cujdau Endre Göntér.

Silva Eöry
Kejpji osebni arhiv
Endreja Göntéra

Leta 2005 je meu razstavo svojih del tüdi v Vojvodini.

pa mi je tau fajn. Včasi sam cejli den v svojem ateljeji. Endre Göntér je meu že dosta razstav. Znamo ka so lani v cajti mednarodne likovne kolonije v Galeriji Templom oziroma Cerkveni galeriji v Monoštri notpokazali njegva dela, pred kratkim pa je meu eno razstavo v lendavskon Centri Bánffy, z naslovom 1000 dni. »Za vsakšo samostojno razstavo, na steroj predstaviš okauli 20 slik, nücaš več lejt, ka napraviš té

malo okauli prinese, tau pa ške furt iškem.«

Leta 2010 je v bližini vogrskoga kraja Devečer prišlo do ene velke ekološke nesreče. Endre Göntér pa se tüdi spravla z enim Devečerom, prekmurskim. »Meli smo mi enoga župnika, Ivana Zelka, steri je gučo tak slovenski kak vogrski, pa tüdi nemški. On je vöda eno knjigo, v steroj se je spravlo s prekmurskimi kraji, sterih zdaj že dugo nega

Kak leko ostanemo zdravi po 60. leti?

Porabski slovenski upokojenci so 8. marca držali Den zdravja v konferenčni dvorani Slovenskega doma. Poslušali so predavanje od zdravega življenja. Kak leko vse bola skrb mamo na našo življenje, zdravje? Po predavanju je bila rekreacija za starejše, delali smo vaje s pomočjav stauca. Po tom pa se je začela degustacija tradicionalne porabske hrane v razstavnici dvorani.

Predsednica društva Marijana Fodor je lepau pozdravila pozvane predavateljce in člane društva. Kauli 60 ljudi je prišlo na te program. Vsi so najgiri bili, kak leko v starejši lejta zdravu živejo in ka vse leko in morajo napraviti za tau. Na predavanje so povabili dietetičarko Diano Kovács Tass in fizioterapevtko Eszter Kenéz. Dietetičarka je pravla v predavanju, ka biologična in psihična starost se prejk 60-65 lejt začne, tau je naraven proces v življenju človeka. Nej smo gé tak aktivni, kak gda smo mladi bili. Nemamo več tak dober apetit, ne vzememo v pamet, ka smo žedni, lačni gé. Več ne vidimo, čujemo tak dobro, kak prva, imamo slabši okus in voh. Imunski sistem tó slabši grata. Znamo, ka prevencija je v vsakšoj starosti fontoška gé, da pa za starejše še bola.

Kak si leko pomagamo, aj nas beteg ne zaodi, se ma izognemo? Za tau trbej uravnoteženo gesti, dosta gibanja, dobro pa kvalitetno spanje pa duševni mir. Nam je taraztolmačila, kašo gesti leko gejmo više 60 lejt, aj nam ne škaudi. Gejmo na dén večkrat, da pa male porcije. Pri gesti aj baude polnozrnatu krü. Mesto riža gejmo bulgur, proso, dinsko kašo. Nücajmo večkrat ovsene kosmiče (zabpehely). Leko nut dejemo v jogurt, pečemo kekse, prtepemo z njimi prikuhe. Mesau leko gejmo, aj nede masno, pečemo v tefloni, jenaj posaudi. Mesto maščobe nücajmo olivni oli, sunčnin ali repičin oli. Najbole zdrava je gé divjačina (vadhús), potem zavci, ribe, piščančje mesau. Leko gejmo na keden 4-5 dajec,

so pune gé vitaminov, beljakovin, mineralov. Gejmo raj nemasne sire, pijmo na dén pau litra mlejka, natur jogurte. Nej dobro gé dosta pocukrani sokov piti. Ne gejmo vsigdar čokolado, samo eno kocko, aj gejmo bole sad. Najbaukše je, ka smo mi pripauvali. Dietetičarka je gučala od »čednoga talejra«, pokazala

Telovadba pri stauci

la je, ka mora biti vsakšoj den na talejri. Dobre tanače smo dobili, dobro bi blau vse nutdržati. Tanači ne koštajo pejnaze, samo moramo bole pozorni biti, ka gejmo. Z zdravu hrano dosta betegov leko preprečimo, tak duže ostanemo zdravi.

Po kratki pauzi je prišla fizioterapevтка Eszter Kenéz, stera je predavanje začnila s tem motojem: »Več se gibaš, več boš vreden«. Čüli smo, kak je gé gibanje pozitivno za tejo in düšo. Na den minimalno 20 minutov se trbej aktivno gibati. Tau trno spremeni kvaliteto našoga žitka. Gibanje pospeši krvni pretok, izboljša dihanje in znižuje krvni tlak, cukar in holesterol, pospeši presnovo, s tem pomaga pri zmanjšanju teže. Gibanje pozitivno gé na čonte, mišice, je prevencija za osteoporozo. Izboljša mišično mauč. Ranč tak je gé pozitivno za delovanje možganov, zmanjšuje stres in dá dobro volau. Vidimo, ka dosta pozitivni učinkov geste, da pa starejši lidge se donk neškejo dosta gibati. Se bojijo, ka taspadnejo, se njim čonte sterejo ali kakšne druge poškodbe dobijo. Ranč je gé najbola fontoška za nji, aj ostanemo mobilni, aj leko sami sebé taopravijo, aj od ni-

koga ne baudejo odvisni. Fizično in psihično ostanemo zdravi. Zatoga volo trbej vsakšoj den se aktivno gibati, aj njina fizična mauč ostane. Nej slobodno se je tánjati! Mujs je gé oditi, se šetati, voziti se s biciklinom, plavati, doma delati ali oditi na tornu, gde se leko s pomočjavu fizioterapevtku gibajo. Če koga briga,

leko gorpoiške EFI, dobi osebne tanače (személyre szabottan). Gestejo brezplačne torne pri EFI-ni.

Eszter nam dosta vse gučala

Zdravo porabsko gesti, na talejraj torta iz dinske mele.

in pokazala, kak leko doma se sami gibamo, leko delamo gimnastiko. Meli smo vaje s pomočjavu stauca. Trno smo aktivirali roke pa noge, koražno smo se gibali na levo, na pravo, naprej pa nazaj. Bili smo dobri, uživali smo.

Predsednica se je zavalila predavateljicama. Laci Lázár je dar dau njima za delo in vsem želo vse dobro za den žena.

Na slednji program smo šli na degustacijo zdrave tradicionalne porabske hrane v razstavnici

dvorano. Člani predsedstva so taše gesti narédle, ka mi gejmo v Porabji. Bile so torte iz dinske mele, okinčane z raužami, stere se leko pogejo. Ejksra fajna je bila dinska kaša z zelenjavu. Straušenca je bila s tikvinim olijom dojpolejdana.

Kauštali smo piškotno rolado iz kukrčne mele z domanjo marmelado in kekse s kosmiči (gabonapehely) in orejami. Paštete s polnozrnatimi kruhi in pogače s tikvinimi goščicami. Hvala vsem, ki so te dobraute rídili. Hrana je bila brez mesa, mela je v sebi dosta vitaminov, mineralov, beljakovin in energije. Se vidi, ka brez mesa tó leko dobro gesti naredi, pa je bola zdravu gé. Smo recepte prosili, menjali med seov, gučali od toga, ka smo čüli in ka leko in škemo nutdržati.

Baug plati predsednici, ka se je Den zdravdja tak lepau pršiko in smo dosta nauvoga čüli. Zdaj že bola znamo, kak leko zdravdje ohranimo s primernim pre-

hranjevanjem in aktivnim gibanjem. Lepo se zavalimo predavateljicama tó.

Leko povejmo, ka smo več stopajov naredili za našu zdravje. Za nas je gé zdravje največše bogastvo. Vrejdno gé tanače nutdržati, tak živeti, kak smo čüli. Aj nam vsigdar na pamet pridejo reči nemškoga filozofa Arthura Schopenhauera:

Zdravdje je nej vse, dapa brezi zdravdja je vse tó nikanej.

Margit Čuk

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Falejšje baudejo

Za dva kedna je vüzem, tisti, steri so bola flajnsni bili, so že küpli šunko pa dajca. Tau je nej mala briga, če dobro šunko iščeš, nüčeš malo časa, ka go najdeš. Pravijo, če je bola draga, bola je baukša, depa tau vsigdar tó nej istina. Najbaukše bi bilau domanjo šunko küpti, depa na žalost je več trno niške ne odava, tisti, steri majo svinje, bola samo za svoj tau redijo šunke. Z dajci je dosta ležej, zato ka v bauta je dajec zavole pa se dajo küpti domanje tó. Te dajca ranč zavolo toga so dosta bola dragša. Najbola falejšja dajca so tista, stere so nej domanja pa malo premero majo, kak so vekša, tak so dragša dajca.

Pri nas v Železni županiji za vekša, za domanja dajca že stau forintov prosijo. V bauti so falejšja, depa tau so že nej te prave domanje, za te dajca devetdeset forintov prosijo. Tisti, steri še nejmajo küplene dajca, zdaj leko ka so dobro zopodli, zato ka na vüzem do falejšja. Tau pravijo ka za eno tretino, 60 forintov do koštala. Od taga se tó nej trbej bojati, ka sfalijo, zato ka skur 100 % vogrska dajca se odavajo v bautaj. Leta 2022 so v rosagi 2,5 miliard vogrski dajec so odali, tau je za 5,1 % menje kak prejšnje leto. Če je na enga človeka vözračunano, te je tau 242 dajec na leto. Največ dajec se v časi vüzma küpi, potejm dosta menje, vejn zato, ka se je lüstvo vönadjelo. Zavolo toga do cejne tó bola niske, vejn še bola kak so na vüzem bile. Tak pravijo, ka se ma zgoditi, ka po bauti do je za 50-55 forintov odavali.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Šarec in Szalay-Bobrovniczky sta potrdila dobro sodelovanje

Madžarska in Slovenija dobro sodelujeta na vojaškem in obrambnem področju ter na področju zaščite in reševanja, kar nameravamo ohranjati tudi v prihodnje, je ob obisku madžarskega kolega Kristofa Szalay-Bobrovniczkyja povedal slovenski obrambni minister Marjan Šarec in izpostavil, da je Madžarska ob lanskih uničujočih poplavih prva poslala na pomoč helikopter. Minister se je ob tem madžarskemu kolegu zahvalil tudi za prispevek njegove države pri varovanju zračnega prostora nad Slovenijo.

Sogovornika sta sicer med pogovorom izmenjala informacije o obrambnih reformah, glavnih izzivih oboroženih sil obeh držav in razvoju zmogljivosti, veliko časa pa sta namenila trenutnim varnostnim razmeram v svetu, zlasti v Ukrajini in na Blžnjem vzhodu. Spregovorila sta tudi o varnostnih razmerah na Zahodnem Balkanu. Šarec je izpostavil, da sta obe državi aktivni na misijah v regiji, zlasti na misiji Euforja Althea v BiH, ki ji trenutno poveljuje Madžarska, pa tudi v okviru misije Kforja na Kosovu. Po besedah madžarskega ministra je lahko Balkan po eni strani zaradi zgodovinskih dejavnikov še vedno nevarno območje, po drugi pa predstavlja dodaten izziv na področju nezakonitega priseljevanja. Šarec je ob tej priložnosti Madžarski zaželel uspešno predsedovanje Svetu EU v drugi polovici leta. Prednostna naloga predsedovanja bo, kot je dejal Szalay-Bobrovniczky, krepitev vojaške industrije ter obrambnih sposobnosti in s tem povezano zagotavljanje večje varnosti v Evropi.

V okviru obiska sta se ministra udeležila tudi slovesnosti v Tolminu, na kateri sta imela slavnostni nagovor in odkrila spominsko znamenje madžarskemu stotniku Emilu Czantu, ki je med prvo svetovno vojno padel na Soški fronti. Po besedah Šarca gre za pomemben korak pri ohranjanju skupnega zgodovinskega spomina in za priznanje vsem, ki so predano služili svojim državam.

ODLOČILNI MESECI ZA PREKMURJE – POD DROBNOGLEDOM

Naloga zgodovinarjev naj bi bila, da dogodke iz preteklosti predstavljajo iz več zornih kotov in po možnosti objektivno. O priključitvi Prekmurja h Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev je imela slovenska stroka dolgo diametralno nasprotno mnenje kot madžarski kolegi, to pa je še toliko bolj veljalo za javnost v obeh državah. Po

Dr. László Göncz je prekmurski madžarski zgodovinar, ki objavlja tudi poljudnoznanstvene spise in beletristiko in želi preseči enostranske poglede na dogodke iz preteklosti.

spremembi sistema pa so nekateri – v prvi vrsti prekmurski madžarski in slovenski – zgodovinarji v duhu zblíževanja stališč in poglobljanja dobrososedskih odnosov segli po širšem naboru dosegljivih virov in razpoložljive literature na obeh straneh meje ter začeli o prevratnih časih po prvi svetovni vojni pisati v tonu sprave.

Med takšne znanstvenike zagotovo sodi tudi prekmurski madžarski zgodovinar dr. László Göncz, ki je pred kratkim pri sombotelski založbi Magyar Nyugat (v souredništvu ljubljanskega Inštituta za narodnostna vprašanja in lendavskega Zavoda za kulturo madžarske narodnosti) objavil obsežno monografijo z naslovom *Pot Prekmurja v južnoslovansko kraljevino* (A Muravidék útja a délszláv királyságba). V madžarsščini napisana knjiga na 563 straneh obravnava čas od jeseni 1918 do avgusta 1919, ki je bil odločilen za usodo Prekmurja: če na začetku tega obdobja priključitev k nastajajoči južnoslovanski kraljevini še ni bila opcija, konec obdobja že zamejuje dejanska pridružitve.

Avtor je novo publikacijo 12. marca predstavil v prostorih sombotelskega Arhiva Železne županije, kjer je lepo število zainteresiranih pozdravil tudi direktor ustanove dr. Miklós Melega. Po njegovih

besedah je tokratna knjiga plod večdesetletnega raziskovalnega dela in prav tolikšno preteklost naj bi imelo tudi sodelovanje med arhivom in prekmurskim zgodovinarjem. Direktor založbe Magyar Nyugat dr. Ferenc Gyurácz je dodal, da je – tudi po zaslugi Lászla Göncza – prekmurska madžarska narodna skupnost med najbolj raziskanimi v madžarskem zamejstvu. O monografiji je še povedal, da je napeta kot kakšen pustolovski roman, kljub temu pa natančna, kot se spodobi za znanstveno delo.

Sámo obravnavano obdobje je László Göncz označil kot dobro, vendar ne raziskano v dovoljšni meri. Monografijo je razvrstil v štiri razdelke, v prvem predstavlja položaj ogrskih (prekmurskih) Slovencev od jeseni 1918. Prebivalstvo naj bi bilo takrat že močno integrirano v madžarsko upravo, družbeno in kulturno življenje ter bolj ali manj čutilo pripadnost kroni svetega Štefana. Zahteve po narodnostnih pravicah so se v prvi vrsti pojavljale v krogu črenšovskega župnika Jožefa Klekla starejšega, ki je do konca leta 1918 dokončno oblikoval stališče o potrebnosti pridružitve južnoslovanski kraljevini. V predhodnem obdobju v

Nova publikacija o prelomnih časih ob besedilu prinaša bogato fotografsko gradivo, zemljevide in obsežen seznam literature. Obravnava dogodke v dobrem letu dni.

krogu prekmurskih Slovencev še ni bilo močnejših odcepitvenih teženj, so se pa te okrepile po začetku leta 1919.

V drugem razdelku je avtor monografije izpostavil različne koncepte prekmurske avtonomije. Novembra 1918 je vladni komisar za slovensko narodnost postal Béla Obál, ki je v kratkem dosegel, da je vlada sprejela odlok o ustanovitvi »slovenske

županije«. Z Jožefom Kleklom starejšim pa je povezan koncept avtonomne Slovenske krajine, ki pa se ni nikoli uresničil. V tem času je krog Ivana Jeriča in Štefana Kúharja že navezal stike z Narodnim svetom za Štajersko ter se s tem enoumno odločil za južnoslovansko opcijo.

Tretje poglavje monografije je posvečeno madžarski Republiki sovjetov, ki je odklonila zahteve po narodnostni avtonomiji, saj naj bi to vprašanje rešila »načela svetovnega proletariata«. V tem poglavju je László Göncz orisal tudi nekajdnevno epizodo Murske republike, katere dejanski voditelj je bil učitelj Vilmoš Tkalec in ki jo je uničila prav madžarska komunistična država. Sama Republika sovjetov je bila rdeča ruta pred očmi antantnih sil, ki naj bi se zato z lažjim srcem odločile za okrnitev ogrskega ozemlja.

V četrtem razdelku nove publikacije lahko preberemo, da je na pariški mirovni konferenci k odločitvi za priključitev Prekmurja h Kraljevini SHS največ pripomogel štajerski teolog dr. Matija Slavič. Kasnejši rektor Univerze v Ljubljani je že novembra 1918 poizvedoval, ali bi bila odcepitev območja možna, na samih mirovniških pogajanjih – na katerih predstavniki Madžarske niso smeli argumentirati svojih stališč – pa je član ameriške delegacije Douglas Johnson podprl predloge Slaviča. To naj bi privedlo do dokončne odločitve o usodi Prekmurja, sicer z napakami: naselja z izključno madžarskim prebivalstvom so pripadla novonastali Kraljevini SHS, večinoma slovensko Porabje pa je ostalo v okvirih Madžarske. Južnoslovansko odposlanstvo naj bi še trikrat zahtevalo priključitev Monoštra z okolico, dobilo pa je (uradno zabeležen) odgovor: »Ni preostalo časa za spremembe. In tudi sicer ste dobili Lendavo z okolico.«

V prvi polovici avgusta 1919 je vojska Kraljevine SHS zasedla Prekmurje, kar je pomenilo edino teritorialno pridobitev na slovenskem etničnem ozemlju. Slovenski narod je takrat doživel podobno travmo kakor madžarski, saj je tretjina narodnega telesa ostala zunaj južnoslovanske države, je na koncu predstavitev opozoril László Göncz. Priključitev Prekmurja je bila po njegovih besedah evforični dogodek za Slovence, usoda Monoštra in Lendave z okolicama pa dandanes več ne bi smela biti kamen spotike.

Svojo monografijo bo László Göncz predstavil še v več krajih, čez leto dni pa naj bi izšla tudi v slovenskem jeziku.

-dm-

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

ENOLETNICE NA VRTOVIH

Vrtno oblikovanje se je spreminjalo, odkar pomnimo. V samostanih in gradovih so bile rastline, kot jih lahko videvamo še danes: pušpani, vrtnice, hortenzije, tise, razni

Vzrokov je več. Nekateri niso večji sprotne dela, nekaterim predstavlja odstranjevanje listja velik napor, nekaterim pa preprosto čas ne dopušča, saj jih služba okupira cel dan.

no v 5 letih. Trajnice se v vsej svoji lepoti pokažejo po 2 letih. Rešitev je v enoletnicah. Te pokažejo vso svojo lepoto v istem letu. Uspevajo na dobri vrtni zemlji, nekatere, kot so

na prosto, ko je zemlja dovolj topla v aprilu. Enoletnic ne uporabljamo samo za gredice, tudi v koritih so prava popestritev s trajnicami in za rezanje.

Poletne astre so enoletnice naših babic, vendar spet modne zaradi barv in obstojnosti v vazah.

Kozmeje v oranžni barvi najdemo redkeje. Včasih se tudi rade izrodijo, zato jih moramo znova posejati.

Orlice so čudovite enoletnice z zvončastimi cvetovi. Velja, da bodo, ko jih enkrat posejemo na vrtu, v vseh naslednjih letih same poskrbele za pridelek.

Modri glavinec ali plavica

dreni, javorji, omorike ... Tudi enoletnice so našle svoje mesto za popestritev.

Danes se je žal po nekaterih vrtnih krajinarstvih odelo

Vse potrebuje svoj čas, da se lahko razvije do svojih razsežnosti. Ljudje končno višino dosežemo nekje pri 15 do 20 letih, drevesa za to potrebuje-

npr. ognjič, kozmeje, kapucinke, na delno senčnih rastiščih. Godecije, astre in zajčki bodo uspevali na odcednih tleh, medtem ko bodo astram toli-

Morda niste vedeli ...

Cvetovi plavice ali modrega glavinca se uporabljajo v kulinariki, predvsem za okraševanje jedi.

Godecije so prava paša za oči, za rezanje ali za gredice.

Zajčki so postali modni trend v posodah in v vazah, saj je njihova vzdržljivost kar dolga.

večinoma v iglasto drevje z raznim kamenjem, le malo je listnatih dreves in grmičevja.

jo nekaj desetletij. Grmovnice končno višino dosežejo v 3 letih, polno razrast grma približ-

ko bolj ustrežala tla z nekoliko bazično talno reakcijo. Sejemo jih lahko v marcu v posode ali

*Besedilo Olga Varga
Fotografije svetovni splet*

... DO MADŽARSKE

Na sceni nova politična sila?

Čeravno je vladna stranka FIDESZ po zadnjih podatkih političnega barometra zaradi pedofilskega škandala izgubila okoli 6 odstotkov volivcev, opozicijske stranke pa niso skoraj nič pridobile, saj so ti volivci večinoma stopili med neopredeljene. Tudi to kaže, da med opozicijo ni stranke, ki bi bila sposobna zamenjati sedanjo vladno strukturo, volivci pa čakajo neko novo silo na politični sceni. To bi lahko bila stranka, verjetno desnosredinska, ki jo ustanavlja nekdanji soproj nekdanje ministrice za pravosodje Péter Magyar, ki je prepričan, da se sedanji sistem t. i. nacionalnega sodelovanja da zrušiti samo od znotraj. Čeprav je bil tudi sam precej časa del tega sistema, se je po omenjenem škandalu, ki je odnesel s pozicije tudi njegovo nekdanjo ženo, obrnil proti njemu. Javnomenjske raziskave kažejo na njegovo popularnost, saj je 67 odstotkov vprašanih že slišalo za njega in 13 odstotkov teh bi tudi glasovalo za njegovo stranko, če bi jo ustanovil. Stranka se je začela organizirati po državnem prazniku, 15. marcu.

Državna romska samouprava izgubila na sodišču

Državna romska samouprava je zgubila pravdo proti notranjemu ministrstvu, ki jo je obtožilo, da ni obračunala državnih podpor, ki jo je dobila za leto 2016. Gre za 527 milijonov forintov in prispevke, po sodbi sodišča glavnega mesta bi morala organizacija skupno vrniti v državni proračun 800 milijonov forintov. Podpredsednik Oszkár Lakatos, ki zdaj vodi organizacijo, trdi, da gre za politično odločitev, katere cilj je zrušiti omenjeno romsko krovno organizacijo. Izpostavil je tudi dejstvo, da gre za dolg, ki se je nabral v času predsedovanja nekdanjega predsednika Flóriána Farkasa in ki ga je organizacija že poravnala. Nakazal je tudi, da se bodo obrnili na vrhovno in ustavno sodišče, če bi bilo potrebno, pa tudi na mednarodne pravne organe.

DOSTAKAJ NEJ OSTALO

Aranka Borovnjak, po mo-
žej Oreovec so v Števanovci
doma, nej daleč kraj od cer-
kve, baute pa šaule. Pa če bi
še tau nej dojšlo, prva štacija

Porabske križne
pauti je tō na
njini podauknaj
postavljena. Vsik-
ši den, gda vō
na okno pogled-
najo, vidijo kak
Jezuša obsaudijo
na smrt. Gda je
lepšo vrejmen,
najbola vleti, se
dosta lüstva sta-
vi pred štacijov,
največkrat nej
domanji, bola ti-
hinci, edni samo
počivajo na stoli-
ci, drugi molijo
tō. Zdaj tridvaj-
stoga marciuša

Borovnjakova Aranka s starim molitvenikom

na cvetno nedelo baude
edno leto, ka se je blagoslovi-
la križna paut. Ob tej priliki
sem malo od križne pauti pa
malo od Vüzma spitavo teti-
co Aranko.

- *Etašoga reda, pred Vüz-
mom se najbola štacije mo-
lijo, Prva štacija Porabske
križne pauti, stera je 25 ki-
lomejterov duga, pred vaši
ramom stoji. Odli ste že po
tej pauti ali če ovak nej, te
od edne štacije do druge
štacije?*

»Kak si pravo, tau je fejest dou-
ga križna paut, še med štaci-
jami je fejest daleč, dja sem že
starejša, dja že telko odti ne
ladam. Dja trno stati tū ne
morem, zdaj samo bola rej-
diko dem tavō k štaciji. Depa
gda je lepšo vrejmen, gda
stolico vōdejejo pa si leko do-
lasedem, te večkrat molim
pri štaciji. Zdaj gda je post,
zdaj doma vsikši den štacije
zmolim. Vejn sprvoga, da
je tau žalostno pokapanje
bilau, te sem vejn dva ali tri

dneva vōnjala, depa po prvi
postni nedeli vsigdar molim.
Po pravici v tretjoj vōri bi tr-
belo, depa dja ali zaranka ali
večer molim.«

- *Kelko časa trpi cejle štaci-
je tazmoliti?*

»Vejš, tau je tak, ka človek
tašoga reda, gda moli, vōro
ranč ne gleda, pa te čas te
bola de. Dja sem tau tak na-
kanila pa če mo mogla, te do
Vüzma vō štem sprajti. Zdaj
pa še bola, ka sta Kovačin
Tibi pa moj sin mrla, gda
tazmolim, te tašoga reda
kak če bi mi bola lakejša bi-

**Sztála je mati dreszélna,
Poleg krizsa jáko tuzsna,
Gda je viszo szvétí Szín.**

En tau svete pesmi, stero spejvajo, gda molijo štacije.

lau.«

- *Kak je bilau prvin pred
Vüzmom, te so tō ranč tak
molili štacije?*

»Te še bola kak zdaj, na pepe-
nico se je začnilo pa do Vüz-
ma vsakši den. Gda se dja še
mala bila, vsakšo milo nede-
lo smo tōj ostali ali z dauma
smo nazaj prišli v cirkev,

zato, ka dve vōre dugo smo
štacije molili.«

- *Ka ste molili?*

»Tejsto, ka je znautra v molit-
veni knjigaj, tejsto smo vsi-
gdar molili, gda smo edno
štacijo vōzmolili, te smo po-
pejvali tū. Najbola vsigdar
so tau popejvali „Stala mati
dreselna, poleg križa jako
tužna, gde je viso sveti sin“.

- *Zvün tauga, ka se štacije
molijo, kak so se še prvin
kreda dejvali na Vüzem?*

»Naš mami pa ati sta trno
graubo držala post, cejli tje-
den se je mesau nej djelo,
samo po nedelaj. Zdaj, kak
črna nedela pride tašoga
reda smo več nej djeli, na vel-
tji teden pa Baug vari! Sled-
kar smo mi že tak fejest tū nej
držali posta, zato ka smo de-
lali, bola samo po petkaj smo
nej djeli mesa.«

- *Po posti na Vüzem je šon-
ka dobra pa žmana bila,
nej?*

»Staukrat baukša je bila pa
domanja šonka bila. Zdaj
pa v bauto demo pa tam go
tjōjpimo, tau je več nej taša
kak domanja. Dja sem te že
kumar čakala, aj leko našo
domanjo šonko djejm. Ste-
ro smo doma lopau v pac
djali, okadili, dapa nej fejest,

aj črna ne baude. Mi smo
sunke vsigdar z būkovimi
drvami kadili. Jaj, kak dobra
šonka je bila, še itak v lam-
paj poznam tisti žmaj.«

- *Prvin so šunke na Vüzem
svečali, nej na Velko sobo-
to.*

»Na Vüzem se je svečalo, pa
nej z motorom pa z bicikli-

nom so pelali, liki vse pejški
nesli. Na Vüzem rano na
šesto vōro smo nesli že sve-
čat, gda smo domau prišli
pa smo se nadjeli, te smo na-

Prva štacija križne pauti, stera se vidi z njenoga okna.

zaj šli v Števanovce k deseti
meši.«

- *Ka ste posvečali pa se je
nej podjelo, ka ste s tistim
delali?*

»Dostakaj nej ostalo, zato ka
smo vse podjeli, če so kakšne
lůškine od djac ostale, tejest
smo te tazažgali. Baug vari,
ka bi mačkom ali pisej dali
tisto, ka je posvečeno bilau.«

- *Krōj, steroga ste svečat
nesli, je domanji bejo?*

»Mi smo nej krōj, mi smo
sir perece nesli, zdaj še tō
pečem perece, depa že nej
v peči, v špajerti, samo te je
nej taši kak tejesti, steri se je v
peči peko.«

- *Prvin je več lüstva bilau v
cerkvi, sploj pa na Vüzem,
kak gnesden.*

»Telko naroda je bilau v cer-
kvi, ka mesta nej bilau, na
srejdji samo telko vōostalo,
gde si leko naprejūšo k olta-
ri. Dobro se nazajspaumnim,
gda sem tak mala bila, ka na
Gorejnjom Seniki na Vüzem
edna velka banda igrala, gda

je gorastanjenje bilau. Tau je
tak lepau bilau, ka vse, depa
sledkar se je tau že nikak ta-
pozabilo.«

- *Letos baude gorastanje-
nje, baude na
Velko soboto
procesija va-
nej?*

»Ne vejim, če dob-
ro vrejmen bau-
de, te mislim, ka
baude. Na leto
dvakrat mamō
tašo, gnauk zdaj
na Vüzem pa na
Tejlovo. Na Tej-
lovo je taša šega,
ka si vsikši vze-
ma brezove veje
za domau, zato,
ka če vleti fejest
grmi, te je zaž-
gati trbej pa te
parūn (Perun)

ne vdari v ram.«

- *Kakšne šege so na Vüzem?*

»Na cvetno nedelo k meši
smo mačice nesli pa te na
vüzem po obōda smo te veje
na njivo vōodnesli. V vsak-
ši tjitjeu smo notrabodnili
edno mačico pa s svečenov
vodauv smo posvečali, aj lej-
pi pauv mamō. Šega je še, ka
še gnesden držijo, ka v četr-
tek zvoni odidejo pa znauva
samo soboto večer zvonijo.
Na Velki četrtek, petek je nej
slobaudno bilau delati, tau
so vsigdar fejest držali, v so-
boto te že leko, bilau tašo tō,
ka so te sejali pšenico.«

- *Odkec so meli doma sve-
čano vodau?*

»Svečana voda se gda koli
leko nese domau iz cerkvi.
Prvin, gda je mrtvec doma
bijo, te so tisto svečano vo-
dau nūcali, ka so na Trej kra-
lovo posvečali. Tau vodau na
Vüzem, tau so pa vsigdar na
Velko soboto svečali.«

Karči Holec

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Vsikša je kaj prajla, vsikša stvar, ka jo je Baug vöpüsto, kda jo je stvauro. Vsikša je kaj prajla, samo ena je tiüma ostanola.

- Ka pa ti, ka škeš na svejti delati, jo Baug pita.

- Ge? Ge mo kvar delo, ka se me eden človek nede mogo obraniti. Ge človeka bujem, pa če na konji de sejdo.

Po dolini Rezije reka Rezija teče. Odkec ménje krajine pride, so eni tak, drugi ovak tumačili. Gvüšno pa tau gé, ka v prvi lejta, kak so stari Slavi na brge prišli, so krajini nikšno ménje nej dali. Tau se je dosta po tejn zgodilo.

- Aaaaa, Baug povej. Tak bi ti delo? Zato, ka si takšen, ka takšno srce maš, ti človeka ne boš nej na konji vüdo pa če de pejški ojdo tö nej. Vdaro je Baug po stvari s sle-

Jelica iz Borovičevja pripovej dala. Borovičevji ne moremo ves prajti, bole za zaselek, steri na 720 mejterov više maurdja se najde. Zaselek leko kak trno malo, malo ves rezmejmo. Eno par mali ramov po brgej raztepeni, ka ménje Borovičevje nosi, v trno lejpoj slovenskoj krajini na Talanskem stodji.

Rezija

se vcejlak doizaprejta dolina zove, v stero so se stari Slavi med lejtji 500 pa 600 naselili. Tak kak ena velka duga kopanja ali korito vögleda. V dolini

eške gnesden leko takše zaselke najdemo, sterim v Porabji krošeu pravimo. Eden takšen se ranč po plamini Trnovo zove. Ménje nam pripovejda, ka dosta trnja so mogli vö-vsejči, ka krave so na pašo leko gnali.

Lidge v dolini Rezije so stau pa stau lejt živeli, kontaktov z drugimi Slovenci so zvekšoga spoj nej meli. Zatoga volo se med njimi vcejlak ovakša rejč guči. Dialekti v Reziji bi žmetno kakšo drugo slovensko domanjo rejč kcu j djali. Ali pa če malo v šali povejmo, nji v Ljubljani tak žmetno razmejo, ranč tak kak žmetno domanjo porabsko rejč razmejo.

V Reziji vsikša ves malo ovak guči. Zaprav, lidge v viskoj vesi svoj guč majo. Takše v našoj krajini tö leko srečamo pa v drugi slovenski krajinaj ranč tak gé. Kak se tau povej: vsikša vas ma svoj glas. Velka tragedija v Reziji pa je tau, ka vesnice vse bole prazne vögledajo pa s tejn ta stara slovenska rejč se tö vse menje guči. Depa, steri so na zemlej ostanoli, velki trüd za tau majo, ka do se svoje stare rejči držali. Tau se v Reziji tak

zabili. Svoje novine majo, Naš glas se zovejo. Na radioni se tö leko od nji rejč čüje: Te Ro-

Zverinice iz Rezije poznane. Rejč zver(inica) nam vse povej, tau malo zver znamenüje.

Tak molitev Oča naš v rejči pa literaj v Reziji vögleda. Ranč litere nam pripovejdajo, ka je Rezija vküper z drugimi krajinami skrak nje do leta 1866 pod Austrijov bila. Kuman po tejn so pod v talansko kraljestvo prišli.

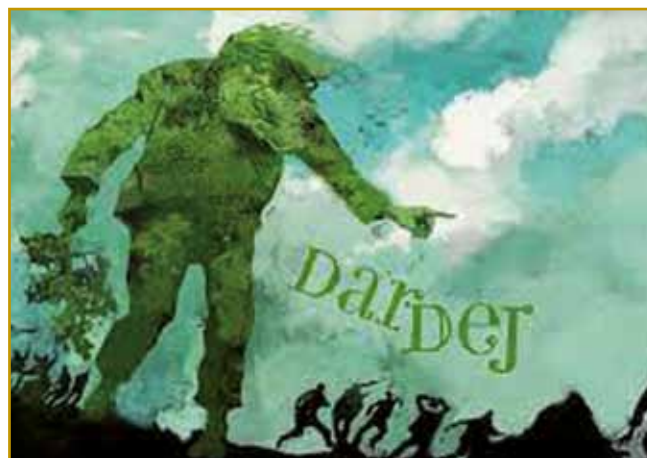
zajnski glas domanjo rejč med lidi prej radiona nosi. Se pa v Reziji na vsikšom stapaji s stari časi leko srečamo. Od nji nam imena vesi pripovejdajo, stare naute pa pripovejsti ranč tak. Rejsan velka sreča je bila,

pa stvar postrašüje, grda pa je tak, ka eške sama sebe ne more videti. Zvekšoga go kakšna mravla (rusica v Reziji) vej prejkličiti.

Zverinice iz Rezije so po leti 1973 v Sloveniji trno popu-

Ta duga pa vauska zaprejta dolina ménje Rezija nosi. Na pravom kraji Trnovska plamina stodji, s stero so doj na velke lejs spravali. Pa ranč zavolo toga dela aj bi Rezija svoje ménje dobila. Doj po brgaj so lejs po drčaj, po rejzi spravali. Drča kak eno dugo korito vögleda, po sterom so se ploki v dolino spoškalili.

Dardej je nebesko velki pa krepek možakar. Vsikši ga sam po svoje vidi, kak vögleda. Tak ga je slikar vido pa ga nariso. Po svoje za dobroga možaka vala, steri je svaje zavolo paše pa mejašov med vesnicami vedo zmiriti pa red narediti.

poto, tak slejpovauž je slejpi ostano, nigdar nika ne vidi. Tau pripovejst je indasvejta velki pa trno poznani Milko Matičetov poslušo pa jo dojnapišo. Vej se, ka njemi jo je

sedem vesnic najdemo, tisti zaselkov po brgaj pa skur nej mogauče vküpprešteti. Naši stari Slavi so si prve rame na brgaj naprajli. Takša je Trnovska plamina, na steror

napíše: Dyržet orë naše rëči. Tö zatoga volo so za šaulare knjige v domanjoj rejči vödali, slovenske knjižne rejči se kuman po tejn včijo. Zvün toga že skur 30 lejt stareše lidi tau staro rejč včijo, steri so jo enjali gučati ali pa se jo tapo-

ka je v krajino Matičetov prišo pa od toga dosta napiso, ka so njemi stari pripovejdali. Zavolo njega pa eške koga drugoga skrak njega je tau ostanolo, ka bi se leko za vsigdar tapozabilo. Pripovejsti iz Rezije so gnes najbolje kak knjiga

larne gratale. Od nji se je na velke pripovejdalo, leko se ji je v gledališči pa na teveni vidlo. S tejn se je tüdi interes za tau skur pozableno slovensko krajino na Talanskem vse bole zdigavo.

Miki Roš

KRALJ ČARODEJEV, ČIGAR SKRIVNOSTI NISO MOGLI RAZKRITI DESETLETJA

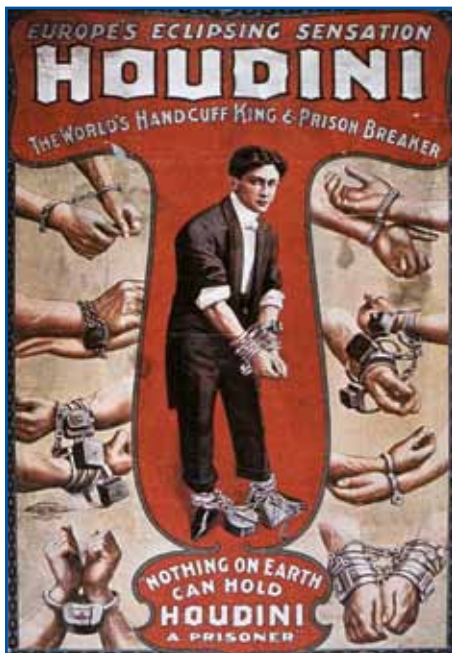
»Senzacija iz Evrope! Največji lomilec lisic in odpiralec zaporniških vrat na svetu! Prav nič na Zemlji ne more zadržati v jetništvu Harryja Houdinija!« Na začetku 20. stoletja so plakati s podobnimi napisi viseli na zidovih v številnih ameriških mestih in tako naznanjali večerne predstave največjega umetnika pobega vseh časov. Na drugi strani oceana pa je le redkokdo vedel, da se je Houdini rodil v madžarski judovski družini. Javnost je za to izvedela šele leta 1972, dolga desetletja po čarodejevi smrti.

Res je, iluzionist je skrbno varoval skrivnost, da je luč sveta zagledal v Budimpešti z imenom Erik Weisz, in sicer – natanko pred sto petdesetimi leti – 24. marca 1874. Kot svoj rojstni kraj je navajal mesto Appleton v ameriški zvezni državi Wisconsin, kamor se je njegova družina – na željo očeta rabina – preselila v dečkovem četrtem letu. In čeprav se je ožje sorodstvo kasnejšega iluzionista sporazumevalo v madžarskem jeziku, Houdini pa je bil velik oboževalec madžarske kuhinje, je bil čarodej prepričan, da se lahko bolje uveljavi kot Američan, rojen v Združenih državah.

V otroštvu je mali Erik čistil čevlje, raznašal časopise in delal v tovarni kravat. Mati ga je imenovala Harry, pri sedemnajstih letih pa si je – po francoskem iluzionistu Jeanu Eugenu Robertu – Houdinu – nadel priimek Houdini. Še kot otrok je bil z bratom Theom na predstavi, v kateri naj bi se predavatelj, vkljenjen v lisice in zaprt v zaboj, pogovarjal z

duhovi. Takrat so se v Harryjevi glavi porodili prvi načrti za točke pobega, ki jih je kasneje zapisoval v dnevnik. Začel je fizično krepiti svoje telo, tekkel je, dvigal uteži in plaval, kljub temu pa se je takrat še najraje posvečal trikoma s kartami.

Kasnejši iluzionist je v New Yorku najprej nastopal s prijateljem iz tovarne kravat

Houdini – svetovni kralj lisic in prebežnik iz zaporov. Na filmske trakove niso posneli le največje točke iluzionista, temveč je kot igralec sodeloval tudi v nanizankah in celovečernih filmih.

pod imenom Brata Houdini, kasneje pa je na oder povabil ženo Bess-Wilhelmino. Kot umetnik pobega je Harry prvič zaslovel na policijskih prireditvah in razstavah, in čeprav je objavil tudi priročnik za iluzioniste, je začutil, da je najbolj nadarjen prav za točke pobega. Uspevalo se mu je rešiti tudi iz lisic, ki so mu jih prinašali gostje iz občinstva.

Na prelomu stoletja se je Houdiniju porodila ideja o novi točki: osvoboditvi iz prisilnega jopiča, ki jo je bil sposoben izvesti kjer koli in kadar koli. Ljudje so z odprtimi usti opazovali, kako se Houdini najprej obupano zavija s telesom, nato pa se na nerazumljiv način znebi jopiča. Čarodej se je odločil tvegati: pustil je skoraj vse za seboj in se – brez

pogodbe – iz Amerike preselil v Anglijo. V svetovno medijsko zvezdo se je povzdignil prav na stari celine.

Njegova evropska turneja je prinesla kar nekaj presenečenj. Leta 1900 se je v Berlinu na največjo osuplost oblasti nag – pred tristo policisti – v šestih minutah osvobodil iz okovov. Popoldne se je pred nastopi širom po Angliji, Škotskem, Nemčiji in Franciji dal zapreti v ječo v kraju gostovanja, njegov uspešen pobeg pa je nato privabil številne ljudi na večerno predstavo. Zaboje, vreče ali železne kotle, v katere so ga zapirali, je običajno dal narediti z lokalnimi mojstri, da bi preprečil sum o goljufiji.

Prav poseben je bil njegov nastop v Moskvi leta 1903, kjer je bil najstarejši in najbolj varovan zapor v Rusiji z imenom Burtikaja. Tam so Houdinija v ledenem mrazu, slečenega do nagega in zaklenjenega v lisice, zaprli v železniški vagon, od koder se je iluzionist rešil v 28 minutah. Leto dni kasneje so v Londonu na njem preizkusili znamenite ključavnice Brama, ki so jih razvijali pet let in ki naj jih nikakor ne bilo mogoče odkleniti brez ključev. Houdiniju je to po enournem mučnem poskušanju vendarle uspelo.

V letu 1905 se je Houdini vrnil v Združene države, kjer je svoje točke izvajal vseskozi in vsepovsod: vedno se je rešil iz jetništva vrvi, verig, lisic in jopičev – pogosto na velikih višinah, viseč z glavo navzdol, na odprtih trgih, pred večstoglavo množico. Zaradi naraščajočega zanimanja za njegove točke – in tudi zaradi vse več posnemovalcev – je uvedel ekstremno novost: roke si je dal zakleniti v lisice za hrbtom in se dal zapreti v rezervoar, poln z vodo. In čeprav so mu uspeli tudi takšni pobegi, ni nikoli trdil, da ima nadnaravne sposobnosti. Še več, zavestno je gledalce opo-

zarjal na nevarnost točk in pri najnevarnejših je zmeraj imel ob sebi pomočnika, ki bi ob smrtni nevarnosti razbil rezervoar s sekuro.

Harry Houdini je bil zaljubljen tudi v letenje. Ker je bil uspešen in premožen človek, si je lahko privoščil francosko dvokrilno letalo. Leta 1910 je odpotoval v Avstralijo, da bi bil prvi človek, ki vzleti na tej celine – in dejansko je bil v zraku kar sedem minut in pol. Bil pa je znamenit tudi po neki drugi minutaži: sapo je lahko zadržal celo tri minute. (Danes bi bilo za Guinnessovo knjigo rekordov premalo že sedem minut.)

Ni bilo okovov, iz katerih se Harry Houdini ne bi rešil. Skrivnost njegovih točk je poznala le kopica pomočnikov.

Po vseh teh uspehih je Houdini svojo mater prepeljal nazaj na Madžarsko, kjer je ta leta 1913 umrla. Iluzionist se je večkrat obrnil na spiritiste, ki so mu obljubili možnost navezovanja stika z materinim duhom. Nad neuspehom teh seans je bil Houdini tako razočaran, da se je obrnil proti prevarantom, ki lažne storitve ponujajo v zameno za velika plačila. Pod krinko – v družbi novinarja in policista – je obiskoval sestance in tako razkril številne znamenite medije.

Tako kot o življenju so tudi

o smrti Houdinija nastale legende. Nekoč je predaval slušateljem kanadske Univerze McGill, kjer naj bi izjavil, da ima tako močne trebušne mišice, da ga lahko kdor koli udari v trebuh in se ne bo poskodoval. Neki študent ga je – brez vnaprejšnjega opozorila – res boksnil s takšno močjo, da je posledično njegov slepič »eksplodiral«. Resnični vzrok Houdinijeve smrti pa je bilo že prejšnje vnetje slepiča, s katerim ni hotel do zdravniška.

Največji umetnik pobega v zgodovini je umrl leta 1926 v 53. letu. Nekaterih njegovih trikov v tem prispevku še ni-

smo niti omenili: kako je v okovih skakal v deroče reke, požiral igle, korakal skozi zidove iz opek in celo začaral slo-na. Houdinijeve največje skrivnosti so razkrinkali šele desetletja po njegovi smrti: njegove lisice naj bi imele ključavniški sistem, ki ga je lahko odklenil sam. Zvižajo je odkril britanski iluzionist, ki je nevede odkupil neke Houdinijeve lisice. Kasneje se je izvedelo tudi,

da je lahko veliki čarodej odprl stranico zabojev, v katere so ga zaklenili. Njegove skrivnosti so poznali le trije-štirje pomočniki.

Houdini je na svet prijel na madžarski prestolnici, oči pa je zatisnil v ameriškem mestu Detroit. Dan njegove smrti – 31. oktober – je postal praznik ameriških iluzionistov, ime Harryja Houdinija pa še danes po vsem svetu tako kot pred stotimi leti omenjajo z občudovanjem.

-dm-

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

				AVTOR: MATJAZ HLADNIK	RELACIJA, RAZMERJE	NAJVIŠJA MERA PRI- DEVNKA, SUPER- LATIV	MODNA PRIREDITEV	HOGO- METAŠ KARŠ	NAJDALJŠA SLOVAŠKA REKA	ANGLEŠKI PEVEC IN PIANIST JOHN	AVSTRAL- SKI MED- VEDEK VREČAR
				OPRAVILO		7					
				DREMAVEC				9		10	
				UJMA, NEURJE							
				OSJE GNEZDO	8					OTTO LOEWI	
				ESTONEC						ANGLEŠKI IGRALEC McKELLEN	
POMOČ: ADAGIO ASO SRKALICA TIRS	NAŠ PISATELJ (DRAGO)	BOLJŠI KROMPIR DOMAČE SORTE	SOL DUŠIKOVE KISLINE ALI NJEN ESTER	LITERARNA RAZPRAVA AKTIVNI JAPONSKI VULKAN	4			HRVAŠKO NAFTNO PODJETJE IZDELOVA- LEC VIOLIN			
IGRALEC IN TV VODITELJ ŽNIDARŠIČ					ORODJE ZA ŽAGANJE DETE					FERMENT, KVASILO	ODRASLA GOVEJA SAMICA
AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA (JENNIFER)							KRAJ PRI KOČEVJU				6
							PRASKA, RAZPOKA				
ČISTA TEŽA			5		DIONIZOVA PALICA AVSTRAL- SKA POP PEVKA	12				NINA RICCI ILOVICA	
RAZJEDA, ULKUS	3			REŠICA NA SLUZNICI GORDON RAMSAY							
POČASNA SKLADBA		11					V KOPNO SEGALJOČ DEL MORJA	1			
STROJ NA SMUČIŠČU, TEPTALNIK							PRIJETEN, PLEMENIT VONJ				2

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	4	6	7	8	9	10	2	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	----	----

V četrtek 28. marciša zrankoma v 6.49 si leko na televizijskom programu Duna TV poglednete nauvo oddajo Slovenski utrinkov. Če zamidite, bau oddaja na programi znauvič **gnaki den** zadvečerka v 13.25 na kanali Duna World.

Magazin leko kisnej vidite na internetnom atrejsi:
<https://mediaklikk.hu/musor/slovenski-utrinki/>
 Nutzakapčite tevene, mi vas čakamo!

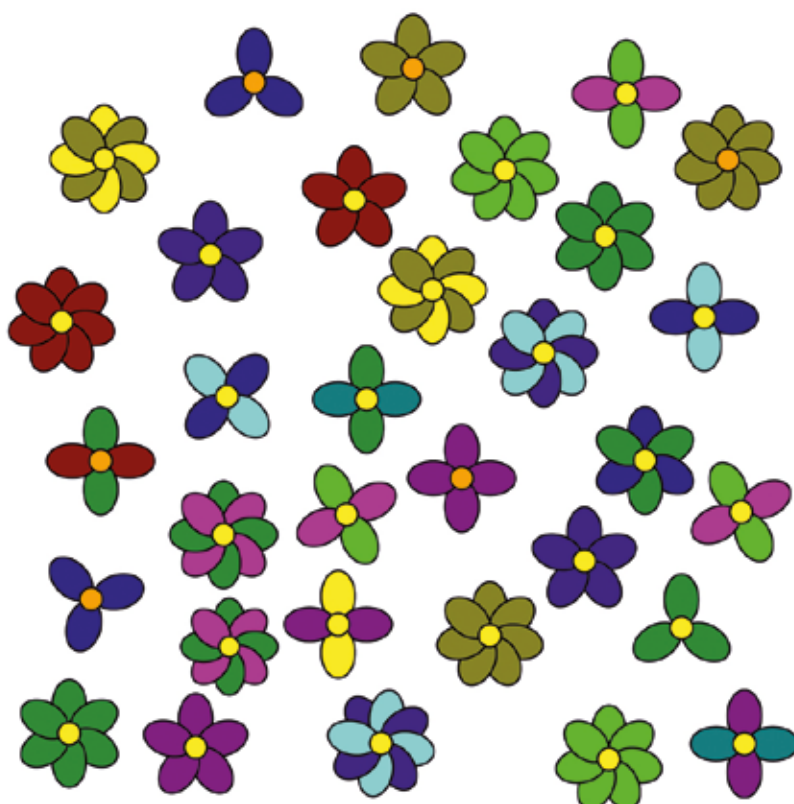
TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
<https://tvspored.delo.si/>

SUDOKU

6			7		3			2
				8				
9			2		6			8
	8		5	1	4		6	
5	9						3	1
		2		9		4		
3			9		1			4
	5	1		2		9	7	
		9				1		

NAJDI TRI ENAKE ROŽICE

JAVNI RAZPIS		PÁLYÁZATI FELHÍVÁS	
PROGRAM SPODBUJANJA GOSPODARSKE OSNOVE AVTOHTONE SLOVENSKE NARODNE SKUPNOSTI NA MADŽARSKEM 2021-2024 - UKREP 2.1		A MAGYARORSZÁGON ÉLŐ AUTOCHTON SZLOVÉN NEMZETI KÖZÖSSÉG GAZDASÁGI ALAPJAINAK ÖSZTÖNZÉSE PROGRAM 2021-2024 – 2.1 CÉLTERÜLET	
Datum objave:	14.3.2024	Közzététel időpontja:	2024.03.14.
Rok za oddajo vloge:	16.4.2024	Beadási határidő:	2024.04.16.
Razpisovalec:	Zveza Slovencev na Madžarskem (ZSM)	A pályázat kiírója:	Magyarországi Szlovének Szövetsége (MSZSZ)
Informacije:	ZSM bo odgovarjal na vprašanja v zvezi s tem javnim razpisom le, če jih bo prejel pisno na elektronski naslov: ZSM.ukrep2.1@gmail.com Odgovorjeno bo na vprašanja, ki bodo prispela najkasneje do 12. aprila 2024	Információk:	Az MSZSZ a pályázati felhívással kapcsolatos kérdésekre kizárólag írásban válaszol. Kérdéseiket az alábbi e-mail címen tehetik fel: ZSM.ukrep2.1@gmail.com A 2024. április 12-ig beérkezett kérdések kerülnek megválaszolásra.
Kontaktni osebi:	Viktória Hanzsek Marcell Tamaskó	Kapcsolattartók:	Hanzsek Viktória Tamaskó Marcell
Razpisna dokumentacija:	Vse potrebne dokumente za oddajo vloge in celoten opis najdete na spletni strani ZSM: www.zveza.hu	Pályázati dokumentáció, teljes leírás:	Minden, a pályázat benyújtásához szükséges dokumentum, valamint a teljes leírás a MSZSZ honlapján található meg: www.zveza.hu
Razpoložljiva sredstva:	255.506,00 EUR	Rendelkezésre álló keretösszeg:	255.506,00 EUR
Dodatne informacije:	Najnižji znesek zaprosenih (nepovratnih) sredstev je 3.000,00 EUR, najvišji pa 50.000,00 EUR. Prejeta pomoč je obenem omejena s pravilom „de minimis“. Intenzivnost dodeljene pomoči glede na gospodarsko kodo prijavitelja do največ 75 % oziroma do največ 95% upravičenih stroškov. 113 Družba z omejeno odgovornostjo (75 %) 114 Delniška družba (75 %) 116 Javna delniška družba (75 %) 117 Komanditna družba (75 %) 572 Nefitna družba z omejeno odgovornostjo (75 %) 573 Nefitna delniška družba (75 %) 575 Nefitna javna delniška družba (75 %) 576 Nefitna komanditna družba (75 %) 228 Samostojno podjetje (75 %) 231 Samostojni podjetnik (75 %) 233 Fizična oseba z davčno številko (75 %) 321 Lokalna samouprava (95 %) 351 Državna narodnostna samouprava (95 %) 352 Proračunski organ državne narodnostne samouprave (95 %) 371 Lokalna narodnostna samouprava (95 %) 521 Športno društvo (95 %) 528 Narodnostno društvo (95 %) 529 Drugo društvo (95 %) Razpis je del Programa spodbujanja gospodarske osnove avtohtone slovenske narodne skupnosti na Madžarskem 2021–2024, ki ga financira Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport Republike Slovenije.	További információk:	Az igényelhető legalacsonyabb összeg 3.000,00 EUR, a legmagasabb 50.000,00 EUR. Az odaítélt támogatást a „de minimis” szabály is korlátozza. A támogatás intenzitása a pályázó szervezet gazdálkodási formakódja szerint legfeljebb a jogosult költségek 75 %-át illetve 95 %-át teheti ki. 113 Korlátolt felelősségű társaság (75 %) 114 Részvénytársaság (75 %) 116 Közkereseti társaság (75 %) 117 Betéti társaság (75 %) 572 Nonprofit korlátolt felelősségű társaság (75 %) 573 Nonprofit részvénytársaság (75 %) 575 Nonprofit közkereseti társaság (75 %) 576 Nonprofit betéti társaság (75 %) 228 Egyéni cég (75 %) 231 Egyéni vállalkozó (75 %) 233 Adószámmal rendelkező magánszemély (75 %) 321 Helyi önkormányzat (95 %) 351 Országos nemzetiségi önkormányzat (95 %) 352 Országos nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv (95 %) 371 Helyi nemzetiségi önkormányzat (95 %) 521 Sportegyesület (95 %) 528 Nemzetiségi egyesület (95 %) 529 Egyéb egyesület (95 %) A pályázat A Magyarországon élő autochton szlovén nemzeti közösség gazdasági alapjainak ösztönzése 2021-2024 program része, melynek finanszírozója a Szlovén Köztársaság Gazdasáért, Turizmusért és Sportért Felelős Minisztériuma.

FORUM ZAGOVORNICE V BUDIMPEŠTI

Na povabilo Društva Slovencev v Budimpešti je 13. marca slovenska parlamentarna zagovornica Erika Köles Kiss organizirala forum za volivce slovenske narodnosti v prestolnici. Zagovornica je navzoče seznanila z aktualnimi vprašanji narodnostne politike madžarske vlade, s svojimi dejavnostmi, načrti za prihodnost ter razvojnimi načrti, ki zadevajo slovensko skupnost. Zagovornica je opozorila na pomen lokalnih volitev v narodnostne samouprave, ki bodo potekale 9. junija 2024,

in poudarila, da ima slovenska skupnost na podlagi izidov popisa prebivalstva možnost za oblikovanje lokalne slovenske narodnostne samo-

uprave tudi v 13. in 9. okrožju Budimpešte, poleg slovenske samouprave v 11. okrožju.

Ferenc Süttö

Državna slovenska samouprava ob prvi obletnici blagoslovitve Porabskega križevega pota Vas vabi na križev pot, ki bo **23. marca 2024**. Križev pot se bo po posameznih vaseh – v organizaciji vaških slovenskih samouprav in članov župnijskega sveta - molila hkrati, ko se bodo obiskale tamkajšnje postaje križevega pota.

9.30 Sveta maša v cerkvi sv. Štefana Hardinga

XIV. 10.00: Števanovci	VI. 10.10: Gornji Senik
I. 10.15: Števanovci	skupino bo napotil župnik Tibor Tóth
II. 10.40: Andovci	VII. 11.05: Gornji Senik
III. 10.55: Andovci	VIII. 12.40: Dolnji Senik
IV. 11.45: Verica	IX. 13.10: Dolnji Senik
V. 12.35: Verica - Ritkarovci*	X. 14.25: Sakalovci
	XI. 14.45: Sakalovci
	XII.15.20: Monošter - Slovenska ves
	III. 15.40: Monošter - Slovenska ves**

*na koncu označenih etapah skupna molitev pod vodstvom župnika Tiborja Tótha.
**na koncu romanja skupna molitev, ki jo bo vodil župnik Tibor Tóth.

Prosimo, ozirajte se na to, da časovnica ni popolnoma točna, saj se lahko zaradi tempa romarjev nekoliko spremeni.

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gardonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobota, Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB